

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ognanila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenci in državni proračun.

1. Neki imeniten dunajski krščanski državni poslanec je rekel lani, da je zbornica poslancev mlin, ki samo ropoče, pa nič ne dá moke. Tako se navadno sila veliko govori, kedar pride na vrsto državni proračun; pa navadno poslanci ne zgubé preveč besedij, zakaj se za to in ono izdaje toliko ali toliko, to je potrebno ali nepotrebno; temveč poslanci, ki so za državni proračun, povedó, zakaj bodo glasovali zanj; nasprotniki pa razložijo, zakaj da ne morejo za-nj glasovati. Če pregovor pravi: kolikor glav, toliko mislij, tedaj se to najbolj lahko reče pri splošni razpravi o državnem proračunu; vendar naj bi se poslanec izrekel, kaj da on želi od vlade, ali prav za prav njegovi volilci ali rojaki sploh! Lani je razprava o državnem proračunu trajala celih pet mesecev, letos splošna razprava samo tri dni in pri tej sta se med zagovornike oglasila izmed 12 poslancev dva Slovenci, in sicer profesor Šuklje in Miha Vošnjak, ki sta oba prišla k besedi, dočim protigovornik dr. Gregorčec ni mogel priti na vrsto ter razodeti, iz kakih razlogov da ne more glasovati za državni proračun.

Kaj sta torej povedala poslanca, profesor Šuklje in Miha Vošnjak v imenu Slovencev, ki so za koalicijo? O tem bi gotovo tudi naši bralci radi kaj zvedeli. Glavne misli njunih govorov hočemo podati in danes pri govoru Šukljejevem nekaj pripomniti. Poslanec Šuklje je rekel, da stojé Slovenci na stališču mirnega čakanja in da so pripravljeni podpirati koaličijsko politiko. Neke prijazne besede, katere je vlada izpregovorila v proračunskem odseku, obujajo upanje, da ne bode nasprotna koristim slov. naroda. Razburjenost, katero je obudilo vprašanje o Celjski slov. nižji gimnaziji pri nekaterih ljudéh, je neopravičena. Na tej gimnaziji je 63 odstotkov vseh dijakov slov. narodnosti. Takozvana razburjenost nemškega prebivalstva na Spodnjem Štajarskem ni nikak dokaz. Omenjal je le nekoliko ljudskih sol na Koroškem ter priporočal ministru, da naj pošlje nepristranskega komisarja, ki naj se iz lastne skušnje prepriča, ali morejo slov. otroci slediti nemškemu poduku ali ne. Med Slovenci hočejo jedni, in ti še imajo večino, da se ohrani narodnost z ozirom na skupne državne koristi in da se širi zapadna kultura, drugi pa stojé na stališču celokupnosti Jugoslovanov in gledajo, kar je morda bolj naravno, čedalje bolj proti vzhodu. Koalicija ima podpirati prve. Slednjič je poslanec Šuklje omenil volilne preosnove, katero mi Slovenci presojava popolnoma trezno in nam od sedanjih predlogov nobeden ne dopade.

To so v kratkih črticah misli Šukljevega govora, ki pa je vse Slovence sila močno razburil. Toliko še se nobenemu njegovemu govoru ni ugovarjalo, kakor baš

temu. Naj si ne domišlja gospod Šuklje, da se kateri Slovenec res toliko zavzema za koaličijsko vlado, češ, nič boljšega ne more biti pod milim nebom. Na kratko rečeno: koalicija, kjer pod jednim klobukom igrajo liberalci, Poljaki in konservativci, je v sedanjem času potrebno zlo. Kaj pa hoče reči profesor Šuklje o teženju nekaterih Slovencev k vzhodni kulturi? Večina Slovencev razumeva te besede, da nekaj Slovencev koprni za pravoslovje in Rusijo; in tako se te besede utegnejo razlagati na najvišjem mestu. Nimamo dovolj ostrih besedij, da bi zavrnilo tako sumničenje in obrekovanje. Vsak Slovenec povzdiguje te dni svoj glas zoper sicer spretnega poslanca Šukljeja: Vi nas nimate pravice sumničiti in grditi, za to Vas pač dolenska mesta in trgi niso poslali v državni zbor! Mi smo bili, smo in bodemo zvesti Avstrijci, ki bodemo, če treba, s krvavečim srcem, da, v poslednjem izdihljaju klicali iz dna udane duše: Bog živi našega cesarja, Bog živi Avstrijo!

Ali so slovenski učitelji prenapetneži?

(Govoril poslanec dr. Jurtela v deželnem zboru v Gradcu.)

(Konec.)

Če pa so dandanes na Spodnjem Štajarskem nekateri okrajni šolski sveti drugače sestavljeni, nego so bili prej, tako je vendar deželni šolski svet popolnoma na vaši strani. Njegovi člani niso Slovenci; ti gospodje so gotovo nemškim učiteljem zelo naklonjeni, slovenskim učiteljem pa ne morejo ničesar očitati, ker ti pravilno postopajo in ker svoje dolžnosti izpolnjujejo.

Žal, da je resnica, da Slovenci v deželnem šolskem svetu, v najvišjem šolskem oblastvu dežele, niso zastopani. Pravična je torej naša terjatev, da tudi Slovenci dobó v deželnem šolskem svetu svojega zastopnika, da po njem uplivajo na blagor slovenskih učiteljev. Potem se ne bode tako lahko kedaj primerilo, da se bodo slovenski učitelji tukaj robato napadali.

Nam se pri vsaki priliki očitajo denunciacije ali ovajanja. To očitanje zavračam z vso odločnostjo. Ne verujem, da bi mi poslanec g. dr. Starkel mogel količkaj očitati; pač pa imam jaz dovolj uzroka reči, da je g. dr. Starkel tudi letos porabil priliko, da je navedel neki slučaj iz šole v Šoštanju, tičoč se učitelja Kramerja.

Dotični učitelj povedal mi je sam, da je po svojem premeščenju moral vnovič obljubo storiti. Ta učitelj je mislil, da ga je to vsaj za zanikarnega izdajalca zmatrало, če ne za kaj hujšega. Če se vidi tak uspeh, tako mislim, da se more samo na denunciacijo sklepáti. In še nekaj: Ta gospod je bil vsled posredovanja šolskega oblastva premeščen, in sedaj ni več v Šoštanju, v volilnem okraju gospoda dra. Starkla.

Sodim, da bi bilo plemeniteje, ako bi se o mrtvecu ne govorilo slabo in ako bi se ne metalo kamenje za njim v grob. Oprostite, gospoda moja, da sem postal nekoliko glasen. Oprošča me to, da je tudi z druge strani nekdo govoril tako glasno, da je to spominjalo na bajni stentorski glas.

Predno končam, naj se na kratko omenim, da je prenapetosti v nekem drugem taboru iskati in najti, ne pa v slovenskem taboru. Zdi se mi, da se je lani vršila v Gradcu deželna učiteljska konferenca, zborovanje. Na to konferenco, na kateri je bilo odločevati o strokovnih in stanovskih vprašanjih, ki bi imela biti skupna, prišli so tudi slovenski učitelji. Znanó mi je in čitalo se je tudi v časnikih, na kar poklada dr. Starkel, kakor se kaže, posebno važnost, da so takrat, ko je prišlo na vrsto posvetovanje o slovenskih šolskih knjigah, nemški učitelji dvorano s posebno baharijo zapustili.

Nemškim učiteljem tega ne morem zameriti; hoteli so pač pokazati, da stojé na nemškem stališču, da niso prijatelji slovenskega naroda, kateremu ima ta poduk biti v korist. Vprašam pa: Kaj bi se bilo zgodilo, da so slovenski učitelji proti nemškim uprizorili tako javno skazovanje? Ž njimi bi bili predsednik in šolska oblastva najbrž malo drugače postopali. Kar sme jeden, tega drugi pač ne sme!

Mislím, da sem prav podučén, ako opozarjam, da se je lani vršil shod zaveze štajerskih učiteljev v Ptuj; tudi tega shoda so se udeležili slovenski učitelji, a tudi tu so slabo naleteli. Koj v začetku zborovanja so se čuli govori, ki so slovenske učitelje prisilili, da so mislili na odhod, da bi ne bili z besedami vrženi pred vrata.

Nemškim učiteljem jaz tudi tega ne zamerim, pravo imajo na svoji strani in odgovorni so samo sebi, kako ravnaó napram slovenskim svojim tovarišem. Ti imajo uzroke za to, da se nemškim učiteljem ne pridružijo, zato pa jih ne smete razupiti kot prenapetneže! Drugega nimam ničesar omeniti.

Cerkvene zadeve.

Zagrebski nadškof.

Tri leta so minola, odkar je umrl kardinal in nadškof Zagrebski Mihalović. Še le zdaj je dobil naslednika v Senjskem škofu Posiloviču, kakor je to »Slov. Gosp.« v političnem ogledu zadnjič kratko omenil. Nehoté se vprašamo, kdo je kriv, da je tolivažna prestolica nadškofijska ostala tri leta brez visjega pastirja? Krivi so Madjari.

Nadškofa Zagrebskega imenuje s sporazumljenjem papeževim naš svetli cesar. To čast je prejel habsburški vladar od papežev kot osebno pravo. Ogersko ministerstvo je pa z vso silo oviralo cesarja v tem njegovem osebnem pravu. In udano zloglasnemu načelu: cerkev mora biti pokorna državi, protivilo je možem, katere sta želela papež in cesar, ter hotelo nadškofijsko palico izročiti duhovniku, ki bi bil ogerski vladí po volji, kar je toliko, kakor po volji ogerskim Judom in kalvincem. Predlagali so torej cesarju le take može, ki so zagriznjeni madjaroni in sovražniki hrvatskega ljudstva. Nadškof Zagrebski naj bi ogerski vladí le pete lizal in duhovnike vzrejeval za madjaronsko gardo po vzgledu prednika Mihaloviča. Zato mu pa ni treba niti kake pobožnosti, niti drugih dobrih lastnostij, katere naj dičijo katoliškega škofa! Dober je celo duhovnik framasón. In res so tudi takega duhovnika vsiljevali cesarju, naj ga imenuje nadškofom Zagrebskim.

Skoraj tri leta se je ogersko-judovska vlada smelo

in predržno potegovala za bodočega katoliškega nadškofa Zagrebskega. Toda po slavnoznem škofu Strossmayerju je bil Rim dobro podučén o teh razmerah ter je vrlo odbijal vse nakane ogersko-framasonske vlade. Obveljalo je načelo slavnovladajočega papeža Leona XIII., rajši nobenega škofa, kakor slabega škofa. In Zagreb je je res moral dolgo čakati; naposled pa je dobil pobožnega in učenega nadškofa J. Posiloviča.

Dr. Juraj Posilović je bil rojen v belovarski županiji 1834. kot sin revnih rokodelskih starišev. Leta 1858 je bil v mašnika posvečen ter se je napotil na Dunaj v Augustinej, kjer je postal doktor bogoslovja. Po dovršenih študijah se je povrnil v Zagreb kot prefekt in učitelj cerkvenega prava v duhovščini. Na novem Zagrebskem vseučilišču je postal profesor svetopisemskih ved. Dalje časa je bil urednik »Katoliškega lista« ter je pomagal ustanavljati naši Mohorjevi družbi podobno društvo sv. Jeronima, za katero je spisal več knjig. Leta 1876 je bil imenovan za škofa v Senju in letos 17. marcija za nadškofa v Zagrebu, kamor pride prve dni meseca maja.

Škof Posilović je dobro znan marsikateremu Slovincu, ker pogosto zahaja, kakor prijatelj njegov vladika Strossmayer, v zdravíšče slatinsko. Dal Bog, da bi mogel mnogo let vstrajno delovati v svoji visoki, pa težavni službi za dušni in telesni prid naroda hrvatskega!

Letošnji novomašniki.

V mašnike bode letos posvečenih teh-le 16 gospodov bogoslovcev: iz IV. leta: Janez Čemažar iz Sela na Kranjskem, Jožef Janžekovič s Polenšaka, Fortunat Končan iz Žalca, Franc Kovačič iz Veržeja, Martin Pirtovšek od Sv. Martina na Paki, Karol Preskar s Polja pri Kozjem, Alojzij Rožman iz Ljutomera, Alojzij Šijanec od Sv. Križa na Murškem polju, Miha Šket od Sv. Križa pri Slatini, Lovro Šlamberger od Hajdinja, Ernest Trstenjak iz Ljutomeru in Gašpar Zernko od Sv. Križa nad Mariborom. Iz III. leta: Jožef Čede iz Griž, Rudolf Janežič od Sv. Miklavža pri Ljutomeru, Anton Novak iz Šoštanja, Jakob Palir iz Zibike.

Gospodarske stvari.

Solnčnica.

Gospodarji in gospodinje, sadite solnčnice! Solnčnica je koristna rastlina, od katere se dá vse od konca do kraja v domači prid obrniti; zato hočem nekatere besede o tej rastlini spregovoriti.

Kedaj se naj solnčnica sadi? Čim preje, tem bolje; če je mogoče, kmalu potem, ko sneg skopni, bodi-si že koncem svečana ali začetkom sušca, se vé, ako je na vrtu kaka gredica pripravljena. V tem času se naj na gredi v vrstah solnčnično seme v dva palca globoke grabice nadeva in sicer jeden palec drugo poleg drugega in z zemljo pokrije. Ni se treba bati mraza, čeravno še potem mraz ali sneg pride, ker jim to nič ne škodi. Kdor seme tako zgodaj v zemljo spravi, ima že malega travna tako močne sadike, da jih lahko presadi.

Pa kam? Kedar malega travna zemeljski bob ali krompir na ogone sadiš, takrat vsadi pri kraju razgona, kakor je ogon dolg, solnčnične sadike, katere so na gredi že precej močne postale, pa takó, da kedar po razgonu hodiš, na levo in desno po jedno vtakneš, in sicer na vsaki strani jeden seženj (klaftro) drugo od druge; pa ne, da bi vstric stale, temveč takó, da je